

BOEKBEKENDSTELLING / PUBLICATION NOTICE

A. EHLERS. 1991. Die Helpmekearbeweging in Suid-Afrika: die Storm en Drangjare, 1915-1920. (In Argiefjaarboek vir Suid-Afrikaanse Geskiedenis. Jaargang 54(I):1-155E)
Pretoria : Die Staatsdrukker.)

In hierdie publikasie word die aard en invloed van die Helpmekearbeweging in besonderhede bespreek. Die rol van die 1914-1915 Rebelle word omlin as ontstaansoorzaak vir die aanvanklike doelstelling van die Helpmekear: finansiële hulp om die eise wat teen die rebelle ingestel is te help betaal. Daar word aangetoon dat hierdie beweging indirek aan persone en groepe die geleentheid gegee het om samewerking te bewerkstellig gedurende 'n tydperk wat gekenmerk was deur verbittering en verdeeldheid in Afrikanergeleedere. 'n Gedeelte van hierdie studie word gewy aan die bespreking van die Helpmekear se latere konsolidasie en besinning oor voortgesette bestaansreg.

In 'n slothoofstuk word die vraag ondersoek hoe 'n beweging wat aanvanklik 'n ekonomiese bestaansoorzaak gehad het in so 'n mate by partypolitiek betrokke geraak het. Die sukses wat die beweging gehad het, het finansiël en andersins die Afrikaner se selfvertroue herstel en sy beeld in die oë van ander volke gerehabiliteer.

Hierdie publikasie is voorsien van 'n nuttige bronnelys wat onderverdeel word in letterkundige bronne, regeringspublikasies, historiese manuskripte en argivale bronne. Ook die alfabetiese indeks vergemaklik die ontsluiting van hierdie studie.

Die navorser wat belangstel in die studie van die Afrikaner se politieke en kulturele geskiedenis, sal beslis hierdie publikasie met vrug kan gebruik.

V.S. HARRIS 1991. Land labour and ideology: government land policy and the relations between Africans and Whites on the land in northern Natal 1910-1936
(In Argiefjaarboek vir Suid-Afrikaanse Geskiedenis. 54 (1):159-303. Pretoria : The State Printer.)

The primary focus of this study is the social relations in the northern Natal countryside (outside the 'reserves') during the period 1910-1936. Previous research on the transformation of post-1910 South African rural society has mainly been dominated by general

and more theoretical studies. While the full complexity of the process of transformation will only emerge through detailed empirical research at regional level, this thesis attempts to contribute to a fuller understanding of this facet of South African history.

In chapter 1 the framework within which the northern Natal rural society developed is traced, while chapter 2 assesses the impact of state activity on land distribution and occupation. Social relations are discussed in chapter 3 to 5 by the author dealing in turn with the landlord-tenant positions (especially white landlords and African tenants) on privately-owned land, mission stations and African-owned land. By 1936 the great majority of Africans still enjoyed their ultimate security from the land which they worked. Most of these were resident on white privately-owned land, and rendered either labour or rent (cash or kind) to their landlords for the privilege of occupation. It is argued that farm labourers, however, gradually became forced into dependence on wages rather than on access to land as a means of production and making a living. Two dominant trends, namely the gradual capitalization of white agriculture in this region and the resistance of the African peasants, are outlined in this study.

In conclusion it is also attempted to re-assess the 1913 Native Land Act: while this Act provided the machinery for the long-term eradication of squatting, it is clearly neither solved the so-called squatter problem nor wrought fundamental changes in the social relations of the South African countryside. It is argued that this Act rather tended to exclude Africans from access to landownership rights in the greater part of South Africa.

S. FOWLER 1991. <i>National identity and the renewal of democracy.</i> Potchefstroom: IRS.

In this publication the author presents his ideas on justice as the culmination of and feedback on thoughts expressed at several conferences and seminars previously addressed by him.

This sharper focalization and development of previously expressed thoughts are incorporated in this study which calls for a new look on democracy. Issues addressed are, inter alia, the following: the problem of national identity, an outline of the national identity of a nation, the idea of a modern democracy. The author proposes a new conception of the idea of democracy by tying together six key principles. The principles identified are the following:

-
- * The depoliticization of society.
 - * A political order communally based on a differentiated social order.
 - * The practice of communal politics by negotiated consensus.
 - * Qualified social authority.
 - * A covenanted mandate as the basis of governmental authority in the state.
 - * Effective mechanisms for safeguarding popular sovereignty in the execution of government.

Before outlining South Africa's strategic opportunity, the issues centering on a multi-national state are discussed. The conclusion arrived at is that no African country is so strategically placed to show the way forward to a more just and stable democracy than is South Africa at the present moment. In doing so, a clear break with the past must be made as the apartheid ideology employs a deterministic, racial definition of nation. Furthermore, the problem of economic inequities should also be resolved. The wide disparity between nations in South Africa in terms of economic power and privilege should be eliminated in a new dispensation. Moving along these lines, it is possible that the people of South Africa could build an exciting model of democracy in a multi-nation context.

L.O.K. LATEGAN 1991. Die wese van die universiteit: 'n histories-strukturele perspektief. Bloemfontein : VCHO. 169 p. Prys: R20.

Wanneer besin word oor die wese van die universiteit is daar redelike eenstemmigheid dat die taak van die moderne universiteit wetenskaplike onderrig en navorsing is. Die wyse waarop dit egter uitgevoer moet word is verantwoordelik vir wyduiteenlopende menings. Teenswoordig val die klem nie net meer op genoemde twee taakstellings nie, maar ook op aktiewe gemeenskapsdiens.

Lategan bespreek in hierdie studiestuk agtereenvolgens die historiese ontwikkeling van die universiteitswese, die taak van die universiteit en gaan in op die vraag wat die dilemma in die huis van die wetenskap veroorsaak. Die verhouding universiteit, kerk, teologie word aangeraak asook sake soos universitêre outonomie, akademiese vryheid en die inwerking van ideologiese, politieke en kultuurmagte op universiteite.

Sinnvolle verandering kan alleen teweeggebring word indien 'n diagnose en prognose vir geïdentifiseerde probleemareas gemaak word. Daarom sal universiteitsowerhede en belanghebbendes onder andere moet nadink oor kwessies soos:

- * Wat is die taak van die universiteit?
- * Wie is almal verantwoordelik om hierdie taak uit te voer?
- * Staan die universiteit in diens van die gemeenskap?
- * Kan wetenskap en geloof geskei word?
- * Hou ontwikkelings op die gebied van die nuwere wetenskapteorie enige gevare in?
- * Wie bepaal die aard van die navorsing?
- * Wie betaal vir die aktiwiteite van die universiteit?
- * Behoort elke godsdienstige oortuiging (bv. Christen, Islam, ens.) sy eie universiteit te hê?
- * Wat behels universitêre outonomie?
- * Waarom mag dosente en studente nie politiek op die kampus bedryf nie?
- * Waarom kan universiteistandaarde nie verlaag word om sodoende 'intellektueel minderbevoorregtes' te akkommodeer nie?

Uit genoemde vrae en probleme wat verband hou met die wese en taak van die universiteit, is dit duidelik dat hierdie studiestuk sekere rigtingwysers probeer bepaal waarvolgens onder andere missiestellings van universiteite uitgespel behoort te word.

LAETUS O.K. LATEGAN 1991. Genadedood of dood sonder genade? Bloemfontein : VCHO. 90 p. Prys R 20.
--

Die uitgangspunt wat in hierdie studie gestel word is dat die beginsel van eerbied vir die lewe primêr in die beoordeling van die kwessie van genadedood moet geld. Aspek- te soos passiewe genadedood (die opskorting van mediese behandeling) en aktiewe genadedood (die beëindiging van lewe voordat dit bioties noodsaaklik is) word ook aangeraak. Waar die sin van lyding, die oomblik van dood en besluitneming oor genadedood vraagstukke in die Kliniese Etiek is wat baie nou verweef is, word gepleit vir verantwoordelike besinning en moontlike riglyne. Die etiese besinning oor genadedood kan nie bepaal word deur kasuïstiese reëls of die aanpasbaarheid van die situasie-etiek nie; daarom word gestel dat die uitgangspunt dié van kontekstueel genormeerde etiek moet wees waar die *beginsel* vir die betrokke omstandighede, situasie en konteks gepositieer moet word.

LAETUS LATEGAN 1987. Aborsie: geboortebepkering of moord?
Bloemfontein : VCHO. 45 p. Prys R 1.50.

In hierdie VCHO-studiestuk word aborsie vanuit verskillende hoeke benader en bespreek: Skriftuurlik, humanisties, juridies, ensovoorts. Sommige van die verskilpunte soos die vraag wanneer lewe begin, die status van voorgeboortelike lewe en die punt vanwaar die fetus onafhanklik van die moeder kan bestaan en die skadelike gevolge van aborsie word ook aangerak. In die sluitstuk van die studie word aangevoer dat vrye aborsie onaanvaarbaar is omdat dit in kern die vernietiging van lewe behels - 'n implikasie wat die gedaante van moord vertoon.